

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

LXIX.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

tabilitate voluntatis damnatae producit argumentum: Non potest demon corrigere voluntatem. Sed quod non potest aliter esse, non habet laudem vel vituperium, ut dicit Tullius. Ergo injustum est, ut videtur, si sibi hoc imputaretur in peccatum. Quamquam verò de dæmonum voluntate propriè quæstio sit Alberto, ratio tamen, quâ utitur, in damnatos quoscunque, ut quilibet videt, nullo negotio quadrat. Quam si in syllogismos adstringas, ita habebunt: Quicquid non habet laudem vel vituperium, id propriè peccare dici non potest. At voluntas dæmonum & in universum damnatorum. Ergo. Major ex Philosophiâ morali docetur, quæ virtuti laudem, vitio vituperium, ut individuos comites, vel potius fidas pedissequas, adjungit. Minor constat hoc argumento: Quicquid aliter sese habere nequit, id non habet laudem vel vituperium. Voluntas damnatorum. Ergo, Majorem probat auctoritas Ciceronis, neque quisquam de cætero refragari potest. Laudamus enim ea duntaxat, quæ cum ad excessum vel defectum declinare potuissent, in mediocritate tamen substiterunt, vituperamus verò, quæ cum bonum eligere potuissent, à malo tamen in diversum se abripi passi sunt. Ubi igitur nulla libertas, nulla ad oppositum indifferentia, ibi nihil est, quod vel laude vel vituperio sive dignum sit sive indignum. Minor probatur hoc syllogismo: Quicquid corrigi nequit, id aliter sese habere non potest. At voluntas damnatorum corrigi nequit. Ergo. Major ex terminis nota est. Minor contra Origenianos æterno quodam Ecclesiæ consensu defenditur.

LXIX. Postquam ex Scholasticorum Commentariis, quæ huc pertinere visa sunt, collegimus, nunc porò nobis dispiciendum est, quibus munimentis à Theologis aliis præfens sententia suffulciatur. Nonum igitur argumentum à μακροθυμία seu longanimitate Divinâ petitur. Μακροθυμία DEI, Rom. II. 4. celebratur: Πλάτη τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς; quæ alibi passim patientia, impropriè sumpto vocabulo, dicitur. Longanimes enim, ait Chrysoctomus, Sermon. II. ad Col. I. erga eos sumus, quos ulcisci possumus, patientes verò erga eos, quos ulcisci non possumus. Propterea patientia quidem DEO (propriè) nunquam tribuitur, longanimitas verò sæpissimè. Quemadmodum hic ipse beatus alibi scribens dicit:

aut

aut divitiarum bonitatis illius ac tolerantia, longanimitatisque contemnis?
 Quamquam verò secundum eundem aurei oris Patrem longanimus cum magnanimo idem fit, Hom. XXXIII. in I. Cor. XIII. Longanimus enim idcirco vocatur, quia longum & ingentem animum habet; nam longum magnum etiam dici consuevit, dubitandum tamen non est, si accuratè loqui velimus, longanimitatem à magnanimitate, ut speciem à genere differre, & longanimum dici, qui ita magnum gerit animum, ut injurias sibi illatas possit longo tempore perferre, & procrastinare pœnas; sicut Valerius Maximus dixit, lib. I. c. II. ex. III. *Lento gradu ad sui vindictam divina procedit ira, sed tarditatem supplicii gravitate compensat.* Apud Hebræos simili denominandi genere longanimus vocatur ארך אפים, Exod. XXXIV. 6. Quod alii quidem vertunt: *tardus ad iram*, seu *ἠρόως*: *longus ad iras*, seu *longus animo vel appetitu irascibili*, redduntque Hebræi dualis numeri: *appajim*, in Sanhedrin & Bava Kama hanc rationem: *quia* ארך אפים *longanimus est* ורשעים לצדיקים *erga justos & erga improbos*, ut utrique peccantes per tarditatem iræ ad penitentiam invitentur: alii autem rectius verba reddunt: *longus naribus*, quia אף *nasum*, quoque significat & in duali quem res natura duplicata ex se requirit, nonnisi de naribus aut vultu, qui propter narium interstitium geminus quasi videtur, reperitur: & tum: *longus naribus*, per metonymiam est: *tardus ad iram*, cum, qui קצר אפים, *brevis est naribus*, Prov. XIV. 17. id est, naribus angustis, fumos citius concipiat ex cordis æstu ascendentes, eosque cum impetu efflet propter meatuum angustias: at quo longiora & majora sunt narium foramina, eo plus frigidi aëris & spiritus concipiatur ad cor refrigerandum. Unde & qui, *longus naribus*, idem & ארך רוח, *longus seu latus spiritu dicitur*. Eccles. VII. 9. Quare ejusmodi homines naturâ placidiores & mansuetiores habentur. Causa verò, cur DEUS non tam celer sit ad mala punienda, quam pravi homines sunt ad ea perpetranda, sed vindicta ejus tardo pede progrediat, Plutarcho, peculiari de tardâ Numinis vindictâ libello, contra Patrocleam, Philosophum Epicureum, ex hac ipsâ ultionis Divinæ morâ providentiam DEI negantem, neque una neque inepta adducitur. Ut quod hæc ipsa lenta Numinis ira in exemplum nobis proposita sit, quod sequamur, ut crimina invicem no-

stra pari lenitate vel feramus vel corrigamus, ut, qui ægrè nobis & iniquè fecerunt, iis pœnitendi sp̄atium concedamus, ut denique peccantes à vitiis ad virtutes ipsâ mansuetudine nostrâ traducamus. Quæ singula in sanctiori Philosophiâ palam est, majori & verborum & argumentorum pondere nobis inculcari. *Discite à me, quia* ~~in cœlis ei mihi regi~~ *ταπεινός*; quæ duo ipsâ amplitudine suâ ~~μακροθυμίας~~ involvunt. Matth. XI. 29. *Quilibet homo sit lentus ad iram.* Ira enim viri iustitiam DEI non operatur. Jac. I. 19. 20. Præcipuè verò primarium longanimitatis Divinæ finem esse, ad pœnitentiam invitare peccantem. & si hanc gratiam spreverit, pœnarum augmenta ab illo exposcere, & longanimitatem in furorem convertere, disertis verbis à Paulo docetur: *An divitiarum benignitatis eius & tolerantia ac longanimitatis contemnis, ignorans, hanc benignitatem DEI ad respicientiam te deducere? Tu autem pro duritiâ tuâ & corde, quod respicere nescit, ipse tibi in thesaurum recondis iram in die iræ & revelationis iusti iudicii DEI, qui reddet unicuique secundum opera ipsius.* Rom. II. 4. 5. 6. Utrumque jucundissimis verbis exponit instructissimus ab omnibus eloquentiæ præfidiis, Chrysostomus, Tom. V. Hom. V. de Pœnitentiâ: *Necessarium est, inquit, inquit, fratres, primum DEI nosse intentionem; neque ex nostrâ sapientiâ huic nos ingerimus contemnationi, sed ipsis ex Divinis Scripturis attestatam veritatem ostendimus. DEI intentio, fratres, longanimen sese peccantibus exhibet. Patienter enim expectat, salutem ipsis è pœnitentiâ spondens, ac posteris suis: ad virtutem commonet, scilicet beneficium reservans. Et quo rursus sermonem assumam, Deus patienter expectat, uti peccatorem pœniteat, & nascendis ex eo nequaquam salutis ocludat viam, quamvis idem culpâ impœnitenti delinquat; parcatque sæpenumero, quo radicis fructus custodiatur. Sæpe & ipsam transfert radicem, veluti prevenientes diximus. Sed tamen si actus ad ultimum malorum cadat, differt tamen DEus, utiliter expectans pœnitentis salutem: & quomodo! audi. Thare, Abraham Pater, idolorum & cultor & factor; sed hoc loco haud impietatis pœnam Thare irrogavit & meritò. Si enim preveniens DEus radicem amputasset, unde tantus fidei fructus germinasset? Quid Esau nequius? consideratur ob alterius occasionem clementia. Malitiâ ille nonne fornicator, nonne prophanus erat? Nonne odibilis Deo, quemadmodum testatur Scriptura, dicens: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui?* Si ergo fornicator & patricida & prophanus, & odibilis, quare & protinus meri-*

zam non suscipit animadversionem? Quare pulchrum quidem, fratres, pul-
 chram causam liber edicere. Si excisus fuisset, maximum fortasse iustitia
 fructum mundus amisisset: & qualem, audi. Esau genuit Raguelem, Ra-
 guel Zaram, Zara Job. Cernis, quantus elanguisset patientia flos, si praeve-
 niens Deus à radice poenas exegisset. Omnibus igitur in rebus & initia spe-
 culatur & exitus DEUS. Eà namque utitur providentiâ & super Ægyptios,
 qui ultra fidem blasphemi: patienter expectat, quousque ibi monasteria &
 Ecclesia, & in illis florent, qui angelicam imitarentur vitam. Nam ad-
 struunt, & qui de publicis legibus disputant, atque Romanorum mandant leges,
 pregnantem, si quando contigerit mortis peccato damnari, non prius, quam
 pepererit, necari: & probè quidem. Neque enim justè legumlatores judi-
 cassent, cum peccatrice innoxium simul fortum tolli. Quod si humanae leges
 his parcunt, qui nequaquam peccarunt, nonne Deus decentius, accommodatius-
 que, radicem custodit, in fructibus poenitentia beneficium reservans? Cape de
 cætero super ipsis peccantibus è poenitentia beneficium. Nam & in ipsis ipsa
 clementia redditur ratio, si poenitentiam iustitia prevenisset, perisset mundus
 omnino atque defuisset. Si velox ad poenam fuisset DEUS, Paulum Ecclesia
 non possedisset, si primò talem, tanquam noxium, necasset. Propterea distu-
 lit blasphemantem, ut poenitentem ostenderet DEI longanimitas: lupum in
 pastorem transtulit DEI longanimitas, publicanum fecit Evangelistam: DEI
 longanimitas omnium nostrum miserata, omnes convertit, reduxit omnes. Si
 videris olim ebrium, nunc jejunare, si olim blasphemum, nunc Theologum, si
 eum, qui quandoque turpibus cantilenis os inquinaverit suum, divinis nunc
 hymnis animam purgare; mirare Dei longanimitatem, poenitentiamque col-
 lauda ac demutationem ac conversionem illius suspiciens, dic: hac est mutatio
 dexterae excelsi. Bonus igitur in omnes DEUS, in peccantes præcipuè suam
 ostendit longanimitatem. **M**em Chrysostronus. Hom. IX. in II. Cor.
 V. Tom. IV. Et quare non hic punit? dicit. ut longanimitatem suam de-
 claret, & salutem ex poenitentia concedat, & non faciat genus nostrum, ut eri-
 pi nequeat, nec non eos, qui ex mutatione optimâ poterant servari, prius salute
 privet. Etenim si statim punisset peccantem Paulum, quomodo salvatus esset?
 Quomodo etiam Petrus? Præcipui Doctores orbis? Quomodo David salutem
 per poenitentiam lucrifecisset? Quomodo Galata? Quomodo & alii plures?
 Sane propter hoc non exigit hic poenam ab omnibus, sed à quibusdam ex omni-
 bus, neque illic ab omnibus, sed ab alio quidem hic, ab alio verò alibi, ut et-
 iam valde insensatos extimulet, per eos, quos punit, ac futura expectare faciat,

per eos, quos non punit. Hæc ille eximiâ dicendi suavitate. Patet hinc, proprium longanimitatis Divinæ munus, & veluti formalem rationem esse, differre pœnam, ut salutem peccantis aliorumque promoveas. Ubi igitur neque peccantis pœnitentia, *καὶ τὴν κληρότητα ἰανθὴν διὰ τὴν πάρεσιν τῆς καρδίας ἰανθὴν*, obtineri, neque aliorum commodum acquiri potest, ultrò sequitur, longanimitati amplius locum non esse, sed justitiæ potius Divinæ, pœnas tum pro merito, majores, graviioresque, quam si statim punivisset, irroganti. Quod Apostolus *ἠσπασείξεν σταντὸν τὸν ὄργην ἐν ἡμῶν ἔργῳ*, magnâ *ἐμφάσει* dixit, id est, pœnas sibi ingenti cumulo attrahere. Cesante igitur longanimitate, non amplius peccata, quippe quæ in usum virtutis dirigi nequeunt, sed supplicia peccatorum regnant. Chrysostomus, l. p. c. *Quod si longanimitate abutemur, erit tempus, quo non diu erit longanimitas ultra, sed postea intentat pœnam. Ne igitur segnes simus, ut uno momento deliciemur, (hoc est enim præfens vita) & infinitorum seculorum accersamus nobis supplicium, sed momento laboremus, ut perpetuò coronemur.* Id quod Tom. I. Hom. XXV. in Gen. exemplo hominũ diluvio perditorum illustrat, quibus longanimitis Deus centum & viginti annos ad pœnitentiam primò concesserit, deinde verò eum neque resipiscerent, neque resipiscere vellent, viginti annos ex illo numero idèd abruperit & centesimo anno induxerit diluvium, ut furori & peccato finem faceret, nec pœna eorundem quot annorum, tot culpæ augmentis ingravesceret. Illi autem, inquit, de quibus nunc sermo, tempus centum & viginti annorum ad pœnitentiam acceperant, neque aliquid inde lucrifecerunt. Proinde Dominus videns in multam illos excidisse malitiam, celerem ipsis induit castigationem, aboletque & **E MEDIO TOLLIT PECCANDI FUREM.** Jam si forte quis querat, quare, cum dixerit Dominus, centum & viginti anni erunt dies eorum, promiseritque, se tanto tempore longanimitate usurum, antequam implerentur anni promissi, universale introduxit excidium? Etiam hoc suæ misericordie maximum est argumentum & indicium. Nam quoniam vidit, quotidie intolerabiliter illos peccare & non solum nihil ineffabili longanimitate suâ proficere, sed & incrudescere ulcera, propterea abrupit tempus, ut ne majori scilicet pœna se obnoxios facerent. Quæ omnia, ut hoc loco paulò fusius adduceremus, profus necessarium fuit, cum sine rectè intellectâ longanimitatis naturâ, non constet, quomodo

à longanimitate DEI ad terminationem peccatorum infernalium colligi possit? Istà verò probè cognitâ, ita concludi posse videtur: Quando desinit longanimitas Divina, desinit peccatum, quippe, quod est objectum longanimitatis. At tempore extremi iudicii & iræ Divinæ desinit longanimitas Divina. Rom. II. 5. Ergo tempore extremi iudicii desinit peccatum. Minor amplius probatur hoc modo: ubi desinit proprius finis longanimitatis, ibi ipsa desinit longanimitas. At extremo iudicii die. Ergo. Minor indubitata est ex iis, quæ hætenus disputavimus.

LXX. Prodit nunc argumentum decimum, ab exemplo Christi, qui infernales pœnas sine ullo peccato sustinuit, depromptum. Sive enim peccatum sit de essentiâ pœnarum infernalium, sive indivulso & necessario nexu illis conjunctum, pati Christus infernales cruciatus non potuit, nisi simul peccaret, aut si sine peccato eosdem passus est, cum damnatorum statu peccatum non erit ullâ necessitate connexum. Jam verò Christum infernalibus supplicia nostri causâ verè gustasse, fides catholica extra omne dubium ponit. Eam enim pœnam subiit, quæ, qualisque nobis debebatur, quæ peccato in iudicio divino destinabatur, quæ DEO irato satisfaciebat, eundemque placabat & quâ toleratâ, impunitatem nos consequi poteramus. Talis autem non est alia, quam infernalis. Præterea Christum ubique sine ullâ peccati labe fuisse, haud minus indubitatum est. Quod si dicas, circumstantiam duntaxat aliquam & accidens pœnæ infernalis esse peccatum, quod, salvâ inferni, ut ita loquamur, essentiâ abesse à pœnâ possit, & adesse tamen, ut eandem non tollat; hoc saltem infertur, aliquos esse infernalis barathricives, qui peccatis nullis sint commaculati; & præterea multis argumentis, pro peccato damnatorum concludentibus, vires roburque succidi, quo minus pro opinione affirmante rectè colligant, vel, si vis aliqua iis constet, fore, ut Christum eidem peccato involvant. Aut enim argumenta ista hanc conclusionem necessariò inferunt: Ergo damnati peccant; & sic quoque Christus peccabit, quippe iudicio divino ob aliena peccata damnatus; aut contingenter duntaxat: & sic nihil certi pro sententiâ contrariâ concludetur. Argumentum hoc ita pingit R. Bellarminus, lib. IV. de Christi Anim. c. IIX, *Pœna damna-*